

Uppföljning av spetsnate i Branddammen Nälen, Flen

Inom Åtgärdsprogram för hotade arter.

Titel: Uppföljning av spetsnate i Branddammen Nälen, Flen, inom Åtgärdsprogram för hotade arter.
Utgiven av: Länsstyrelsen i Södermanlands Län
Utgivningsår: 2021
Kontaktperson: Alexander Gustavsson
Författare: Ann Bertilsson & Tina Kyrkander (Örnberg Kyrkander Biologi & Miljö AB)
Foto: Örnberg Kyrkander Biologi & Miljö AB
Foto försättsblad: Branddammen, Nälen. Örnberg Kyrkander Biologi & Miljö AB.
Diarienumr.: 511-6795-2021
Rapportnr: 2021:19
ISSN-nr: 1400-0792

Rapporten finns på: www.lansstyrelsen.se/sodermanland/publikationer

Eller kan beställas hos
Länsstyrelsen i Södermanlands län
611 86 Nyköping
Tel: 010-223 40 00

Förord

Länsstyrelsen i Södermanlands län arbetar med Åtgärdsprogram för hotade arter där programmet *Hotade makrofyter i permanenta vatten* tar upp ett antal sällsynta sötvattenlevande växter som förekommer i länet. I Branddammen intill sjön Nälen, Flens kommun, finns ett bestånd av spetsnate (*Potamogeton acutifolius*) som följts under ett antal år. Dammen har tidigare agerat donatorlokal för att flytta plantor till andra vatten men beståndet av spetsnate har de senaste åren minskat även i Branddammen.

Under sommarhalvåret rensas dammen regelbundet på grönalger som ett led i Länsstyrelsens arbete med åtgärdsprogrammet. Denna rapport är 2021 års uppföljning av artens status i Branddammen för att kunna utvärdera om de insatser vi sätter in är lämpliga för arterna inom åtgärdsprogrammet.

Alexander Gustavsson
Åtgärdsprogram för hotade arter
Länsstyrelsen i Södermanlands län

Inledning

Örnberg Kyrkander Biologi & Miljö AB besökte branddammen vid fastigheten Flen Nälen 1:8 (fig. 1) i början av september 2021 för att undersöka förekomsten av spetsnate (*Potamogeton acutifolius*), på uppdrag av Länsstyrelsen i Södermanlands län inom deras arbete med åtgärdsprogram för hotade arter.

Bakgrund

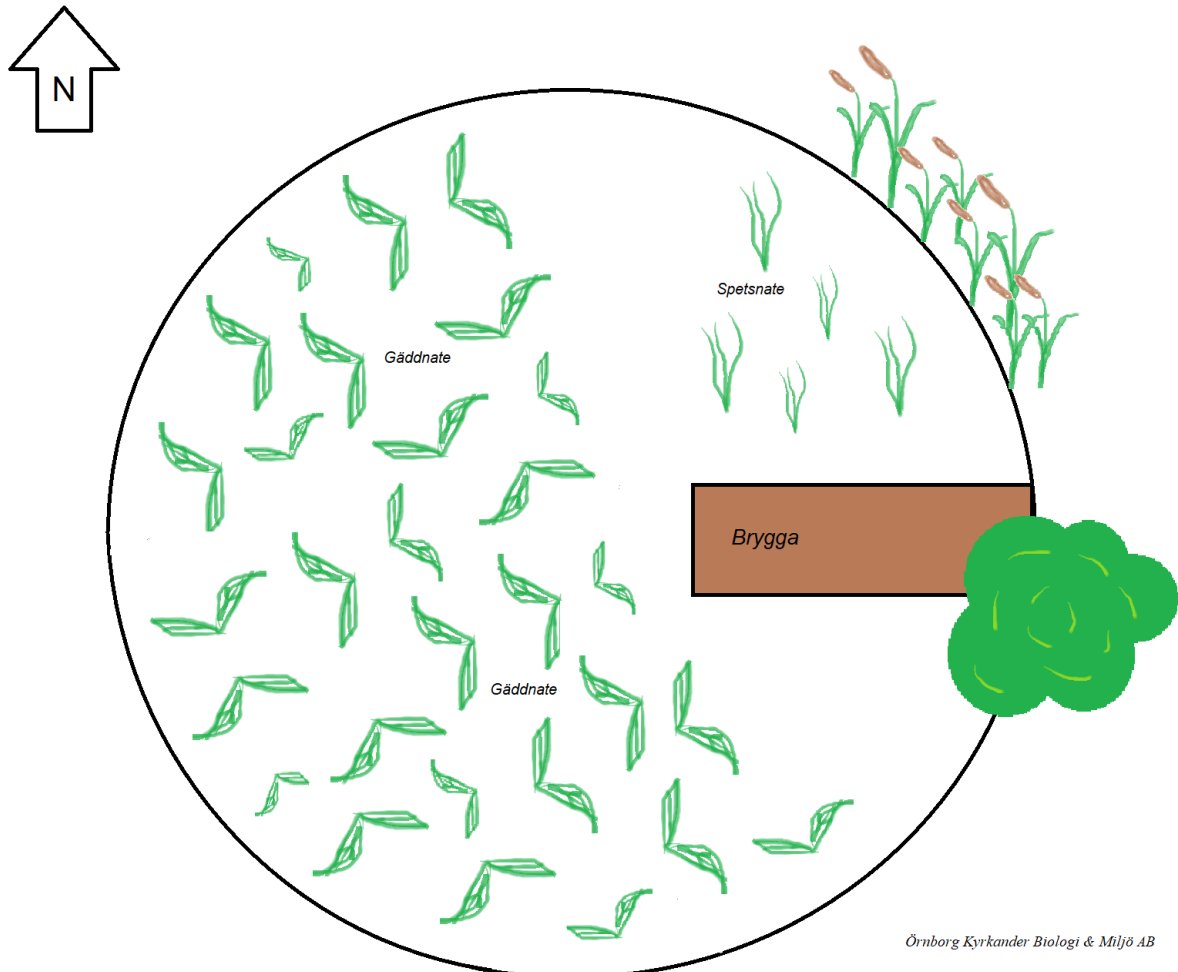
Spetsnate är upptagen på Rödlistan som sårbar (VU) och förekommer mycket sparsamt i Södermanlands län. Arten förekommer i sjön Nälen som är mycket svårtillgänglig. Den finns även i en branddamm intill sjön på fastigheten Flen Nälen 1:8 (figur 1). Sedan 2016 har olika inventeringar och åtgärder genomförts årligen för att bevara och stärka beståndet av spetsnate. Branddammen har utgjort givarlokal för utsättning av spetsnate i nya lokaler i närområdet av branddammen, dock utan framgång. Sedan år 2017 har beståndet av spetsnate också minskat kraftigt i dammen. Näringsbelastningen till branddammen är hög liksom förekomsten av grönalger vilket ger negativa effekter på spetsnatebeståndet. Nästa steg i arbetet har därför varit att rensa dammen på grönalger i hopp om att spetsnatebeståndet skall återhämta sig.

Figur 1. Översikt för branddammen vid Nälen.

Metod

Besöket i branddammen genomfördes 1 september 2021. Eftersök av spetsnate gjordes från båt med vattenkikare. Dammen som är cirka 350 m² stor genomsöktes dels genom att delas in i ett antal transekter, dels mer noggrant där det sedan tidigare noterats plantor av spetsnate.

Figur 2. Skiss över branddammen på Flen Nälen 1:8 och dess vegetation. Spetsnate finns i nordöstra delen. Här bör rensning av grönalger ske mer varsamt. Gäddnaten i västra delen av dammen bör rensas bort under 2022.

Resultat

Vid årets besök av branddammen kunde ett tjugotal plantor av spetsnate noteras. Alla plantor växte norr om bryggan (fig. 2 och 3). Förutom de fastsittande exemplaren av spetsnate noterades även många friflytande plantor med stora rotsystem (fig. 2).

Förekomsten av grönalger var relativt sparsam, både på ytan och i vattenmassan. Detta tyder på att rensningen gett resultat, men kan också bero på att inventeringen genomfördes senare på säsongen jämfört med tidigare år. Förekomst av gäddnate var dock fortsatt mycket riklig. En tydlig gräns kunde urskönjas, där gäddnatebeståndet blir mycket tätt i västra halvan av dammen. Här noterades inga exemplar av spetsnate.

Diskussion

Spetsnatebeståndet uppfattades vid inventeringen som mer livskraftigt jämfört med fjolårets observation (då endast nio plantor med spetsnate hittades). Möjligen ger rensningen av grönalger de positiva effekter som eftersträvas. Eventuellt kan dock rensningen också vara orsaken till de friflytande plantorna, då de troligtvis ryckts loss från botten. En kontroll borde därför göras vid nästa rensning, för att se om några spetsnateplantor finns i den uppsamlade massan med grönalger. Varsammare rensning kan med fördel ske i nordvästra delen av dammen där spetsnate förekommer. Koordinater för spetsnatebeståndet redovisas i tabell 1.

Eftersom gäddnate breder ut sig i täta bestånd i västra delen av dammen får inte spetsnate en chans att etablera sig här. Rensning bör därför även göras av gäddnate under 2022 för att ge spetsnate möjlighet att breda ut sig i dammen.

Figur 3. Gäddnate breder ut sig i stora delar av branddammen (t.v.). Friflytande plantor med rötter av spetsnate (t.h.).

Tabell 1. Koordinater för spetsnatebestånd. Sweref 99 TM.

Ytterkanter av beståndet	N-koordinat	E-koordinat
Sydöstra delen	6562555	593884
Sydvästra delen	6562560	593876
Nordvästra delen	6562568	593881
Nordöstra delen	6562563	593888